

Eksamen IN2090 Høsten 2023

Skriftlig eksamen i IN2090

2023 HØST

Tid: 13. desember 09:00 til 13. desember 13:00.

Sted: Silurveien

Tillatte hjelpemidler: Alle trykte og skrevne hjelpemidler tillatt.

Det er viktig at du leser denne forsiden nøye før du starter.

Håndtegning:

På denne eksamen er det oppgaver som krever håndtegning. Du bruker skisseark du får utdelt. Det er anledning til å bruke flere ark per oppgave. Se instruksjon for utfylling av skisseark i lenken under oppgavelinjen.

Struktur:

Eksamen består av 3 deler (maksimal poengsum i parentes):

- Modellering og realisering (30)
- SQL (50)
- Relasjonsmodellen, normalformer og dekomposisjon (20)

1 Modellering (30)

1.1 ER: Bank (15)

Du er ansatt av en bank som skal lage en ny database over deres kunder, konti (flertall av “konto” er “konti”) og transaksjoner. Databasen skal inneholde følgende informasjon:

1. Kunder identifiseres med deres personnummer, og har ellers et navn.
2. En konto har et unikt kontonummer. Kontonummeret består av en prefiks og en suffiks, hvor prefiksen igjen består av et registernummer og et gruppenummer, mens suffiksen består av et kundennummer og et kontrollsiffer (f.eks. vil kontonummeret 1234 56 78901 ha prefiks 1234 56 og suffiks 78901, hvor 1234 er registernummeret, 56 er gruppenummeret, 7890 er kundennummeret og 1 er kontrollsifferet). Ellers har hver konto en balanse

(altså mengden kroner på kontoen), samt en type (f.eks. **sparekonto**, **forbrukskonto**, osv.). Typen er derimot utledbar fra kontonummeret.

3. Hver konto eies av nøyaktig én kunde. En kunde kan eie mange konti, men trenger ikke eie noen. Videre kan en konto disponeres av mange kunder, og en kunde kan disponere mange konti.
4. Banken ønsker også å lagre alle transaksjoner. En transaksjon blir utført fra én konto til en annen konto på et gitt tidspunkt. Kombinasjonen av tidspunktet, til-kontoen og fra-kontoen er unik for transaksjoner. Ellers kan en konto være involvert i mange transaksjoner, både som til-konto og fra-konto. Videre har transaksjoner en verdi, som er beløpet som overføres.
5. Ettersom mange kunder kan disponere en konto ønsker banken også å lagre hvilken kunde som utførte transaksjonen. En transaksjon må utføres av en kunde, men kan høyst bli utført av én kunde. En kunde kan utføre mange transaksjoner, men trenger ikke å ha utført noen transaksjoner.
6. Til slutt ønsker banken å lagre fakturaer. En faktura identifiseres med et unikt KID-nummer, og har ellers et beløp og en forfallsdato. En faktura er til nøyaktig én kunde. En kunde kan derimot få mange faktura, men trenger ikke å ha fått noen fakturaer.
7. En transaksjon kan brukes for å betale en faktura. Banken ønsker derfor også å lagre hvilke transaksjoner som eventuelt betaler en faktura. En faktura kan høyst bli betalt av én transaksjon, og en transaksjon kan maks betale én faktura. Derimot trenger ikke en faktura bli betalt av noen transaksjon, og en transaksjon trenger heller ikke betale en faktura.

Lag derfor en ER-modell som inneholder informasjonen over.

- I denne oppgaven skal du svare med digital håndtegning. Bruk eget skisseark (utdelt). Se instruksjon for utfylling av skisseark i lenken under oppgavelinjen.
- Tegn og skriv tydelig.
- Du må gjerne dele modellen opp i deler (f.eks. over flere sider), men sørg for at det fremkommer tydelig hvilke deler av modellen som besvarer hvilke deler av oppgaven.
- Du må gjerne inkludere kommentarer i modellene. Dersom det er uklarheter eller tvetydigheter i oppgavebeskrivelsen, bruk sunn fornuft og skriv en kommentar til modellene dine om hvilke antagelser og tolkninger du eventuelt gjør.

1.2 ER: Hemmelig (5)

En hemmelig organisasjon (så hemmelig at selv navnet er hemmelig) trenger hjelp fra deg til å forstå et ER-diagram for en database de har. Innholdet i databasen er fryktelig hemmelig, og ER-diagrammet for databasen er derfor kryptert.

Organisasjonen trenger hjelp til å vite hvilke av disse setningene er sanne i henhold til ER-diagrammet. Kryss av “JA” dersom du mener setningen er

modellert av ER-diagrammet, og “NEI” hvis ikke.

Hvert riktig svar gir 1 poeng, hvert uriktige svar gir -1 poeng, og hvert ubesvart gir 0 poeng. Total poengsum for hele oppgaven vil ikke være lavere enn 0.

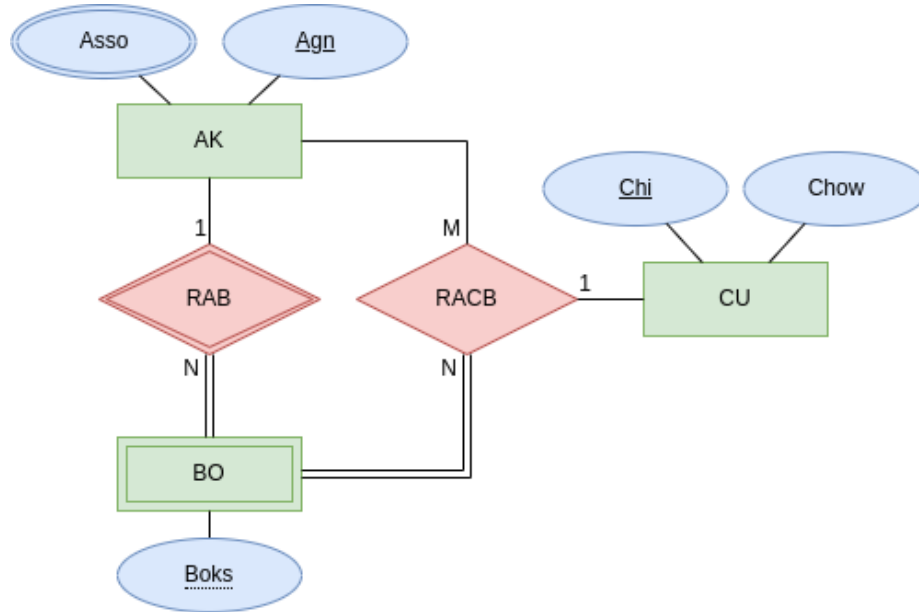

Figure 1: Hemmelig-modell

1. En AK er unikt identifisert med dens Agn-verdi.
2. Alle AK er relatert til minst én BO.
3. Dersom det finnes en BO i databasen, vil det også finnes en CU.
4. Gitt en CU og en BO, så kan disse være RACB-relatert til mange AK.
5. En AK må alltid ha minst én Asso-verdi.

1.3 Realisering: (10)

Realiser denne modellen til et relasjonelt databaseskjema. Det resulterende databaseskjemaet skal være korrekt (samsvare med modellen), effektivt (unngå overflødige tabeller og kolonner med mange NULL-verdier), og tydelig (bør være lett å forstå). Bruk algoritmen for realisering for å lage et slikt skjema, og forklar eventuelle valg du tar underveis. For hver relasjon, oppgi relasjonens navn, og navnet til hvert attributt. Du trenger ikke oppgi datatyper for attributtene, og du skal ikke bruke SQL i denne oppgaven. Gjør det tydelig hvilke attributter som utgjør kandidatnøkler og fremmenøkler. Dersom det er flere kandidatnøkler, marker også valgt primærnøkkel. F.eks. bruk understreking for å markere kandidatnøkler, fet skrift for primærnøkler, og piler for å markere fremmednøkler (f.eks. “T(A) -> S(B)” for å uttrykke at relasjon T sin attributt A er en

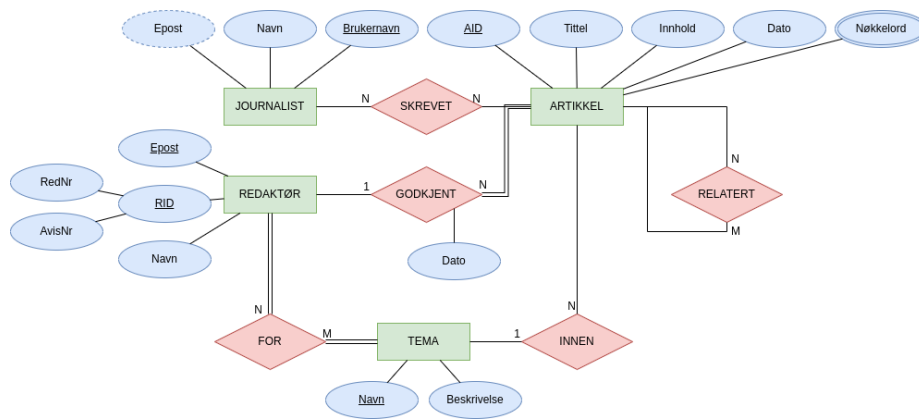

Figure 2: ER-modell over databasen til en nettsavis

fremmednøkkel som peker på relasjon S sin B attributt).

Om du ønsker å ha bilde større eller i en egen tab, høyreklikk på bildet og velg “Se bildet/View Image”.

2 SQL (50)

Oppgavene i denne delen er om SQL. Alle oppgavene vil bruke det samme databaseskjemaet, og en beskrivelse av dette er vedlagt som PDF for hver oppgave.

Du må gjerne inkludere kommentarer i spørringene (gjøres med “--” i SQL). Dersom det er uklarheter eller tvetydigheter i oppgavebeskrivelsen, bruk sunn fornuft og skriv en kommentar om hvilke antagelser og tolkinger du gjør.

2.1 Flervalg (10)

Anta at databasen inneholder nøyaktig de dataene som er vist i eksempel-dataene i den vedlagte PDFen. For hver spørring under, oppgi hvor mange rader det er i resultatet. Hvert riktig svar gir 2 poeng, mens hvert uriktige svar gir -0.5 poeng. Blankt svar/ubesvart gir 0 poeng. Laveste poengsum på hele oppgaven er 0.

1.

```
SELECT DISTINCT oid
FROM sensor
WHERE sid >= 5;
```

2.

```
SELECT *
FROM sensor
WHERE oid = 1
LIMIT 4;
```

3.

```
SELECT * FROM måling
WHERE nedbør = vind;
```

4.

```
SELECT *
FROM område AS o
WHERE NOT EXISTS (
  SELECT * FROM sensor AS s
  WHERE s.oid = o.oid
);
```

5.

```
SELECT oid FROM sensor
EXCEPT ALL
SELECT oid FROM område;
```

2.2 Vedlikehold i Oslo (5)

Skriv en spørring som finner alle vedlikeholdsdatoer for sensorer i Oslo sortert kronologisk.

2.3 Gjennomsnittstemperatur i Bærum (5)

Skriv en spørring som finner gjennomsnittstemperaturen i Bærum når det regner (nedbør er større enn 0) eller blåser mye (mer enn 5 m/s vind).

2.4 Få sensorer (5)

Skriv en spørring som finner navn på de tre områdene med færrest sensorer per kvadratkilometer. Det kan forekomme områder uten sensorer, og disse skal også med. *Hint:* Dersom et område har areal A og N sensorer vil det ha N/A sensorer per kvadratkilometer.

2.5 Analyse (10)

I målingene kan det som sagt være noen NULL-verdier, og disse kan gi problemer i enkelte analyser hvor dataene brukes. Skriv derfor en SQL-kommando som lager et VIEW med navn `analyse_vind` som inneholder `sid`, `tidspunkt` og `vind`-verdiene fra `måling`-tabellen, men som erstatter alle NULL-verdier i `vind`-kolonnen med gjennomsnittet av målingene (som ikke er NULL) fra samme sensor på samme dag.

Innholdet i viewet kan f.eks. se slik ut (om dataene er slik som i eksempeldataene):

sid	tidspunkt	vind
2	2023-12-02 12:00:00	0.3
2	2023-12-02 12:01:00	0.4
3	2023-11-30 09:01:30	0
3	2023-11-30 09:04:01	4.1
3	2023-12-01 11:57:46	3.2
7	2023-10-16 16:11:47	7.9
7	2023-10-16 16:11:59	7.8
7	2023-10-17 16:15:22	7.8
8	2023-11-09 22:48:12	0.5
4	2023-11-16 03:11:01	0.7
4	2023-11-16 04:11:02	0.8
2	2023-12-02 12:02:11	0.35

Hint: Du kan omgjøre et `timestamp` til en `date` ved å `caste` den til `date`, altså `tidspunkt::date` henter ut dato-verdien i `tidspunkt`.

2.6 Nedbørsmengder (10)

Skriv en spørring som finner navnet på område med høyest gjennomsnittlig nedbørsmengde per dag i 2023. Ta kun med områder og dager som har mer enn 10 målinger. Du kan i denne oppgaven anta at alle målinger på nedbør har en verdi (altså ikke er NULL). Du kan også anta at summen av alle `nedbør`-verdier for et område for en dag er den totale nedbørsmengden for det område den dagen. *Hint:* Du kan bruke `tidspunkt::date` for å hente ut datoen/dagen for en måling.

2.7 Programmering med SQL (5)

Metrologisk Institutt vedlikeholder alle sensorer med jevne mellomrom, og alle sensorer i et område blir vanligvis vedlikeholdt på samme dag.

I denne oppgaven skal du derfor lage en funksjon/metode i Java eller Python som er del av et større program som vedlikeholderne bruker. Metoden/funksjonen du lager skal brukes for å oppdatere `vedlikeholdt`-datoene i `sensor`-tabellen til dagens dato etter en slik vedlikeholdsrunde. Du kan velge om du ønsker å bruke

Python eller Java i denne oppgaven. For Python skal funksjonens signatur se slik ut:

```
def vedlikeholdt(conn, omrade):  
    # TODO
```

For Java ser metode-signaturen slik ut:

```
void vedlikeholdt(Connection conn, String omrade) throws SQLException {  
    // TODO  
}
```

Funksjonen/metoden tar to argumenter, et tilkoblingsobjekt `conn` med en aktiv tilkobling til databasen, samt en streng-verdi `omrade` fra brukeren som inneholder navnet på område som vedlikeholderen har gått runde i. Funksjonen skal så lage og eksekvere en SQL-kommando som oppdaterer `vedlikeholdt`-datoen til alle sensorer i det angitte område til dagens dato. (I SQL er dagens dato tilgjengelig via `current_date`.)

Du trenger ikke håndtere feilmeldinger (`Exception`) eller liknende i oppgaven, men løsningen din skal ikke være sårbar for SQL-injection-angrep via `omrade`-strengen.

3 Relasjonsmodellen og normalformer (20)

3.1 Nøkler (5) (flervalg)

Gitt følgende relasjon

R(A, B, C, D, E)

med følgende FDer:

1. $A \rightarrow B$
2. $B \rightarrow C$
3. $C \rightarrow A$
4. $C \rightarrow D$

Angi for hvert attributt hvorvidt det er et nøkkelattributt (JA) eller ikke (NEI). Hvert riktige svar gir 1 poeng, mens hvert gale svar gir -1 poeng. Ubesvart gir alltid 0 poeng. Laveste poengsum for hele oppgaven er 0.

Er attributtet et nøkkelattributt i R?

Attributt	JA	NEI
A		
B		
C		

Attributt	JA	NEI
D		
E		

3.2 Funksjonelle avhengigheter (5) (flervalg)

Gitt følgende relasjon:

$R(A, B, C, D, E, F)$

med følgende funksjonelle avhengigheter:

1. $AB \rightarrow C$
2. $B \rightarrow D$
3. $D \rightarrow E$
4. $F \rightarrow A$
5. $E \rightarrow B$

og med følgende tupler:

A	B	C	D	E	F
1	2	?	4	5	6
?	3	4	8	9	7
1	2	5	?	5	7
2	3	5	8	?	1
1	?	5	4	5	8

I tuplene over er det én verdi per attributt som er erstattet med ?, og din oppgave er å finne riktig verdi basert på de andre verdiene og de funksjonelle avhengighetene. Altså, for hvert attributt, angi verdien som dens ? må erstattes med for at relasjonen skal være riktig i henhold til de funksjonelle avhengighetene:

Attributt	Verdi
A	
B	
C	
D	
E	

Hvert riktige svar gir 1 poeng, ubesvart gir 0 og uriktig svar gir -0.5 poeng. Laveste poengsum på hele oppgaven er 0.

3.3 Tapsfri dekomposisjon (10)

Gitt følgende relasjon:

$R(A, B, C, D, E)$

med kandidatnøklerne AB , BC , samt følgende funksjonelle avhengigheter:

1. $B \rightarrow E$
2. $AB \rightarrow C$
3. $E \rightarrow D$
4. $C \rightarrow A$

Dekomponer R tapsfritt til BCNF. Vis stegene du gjør og list opp kandidatnøkler og funksjonelle avhengigheter på alle relasjonene underveis.